

บทละครเรื่อง พระมะเหลเถไถ

แต่งโดย คุณสุวรรณ ในสมัยรัชกาลที่ 3

ฉบับอิเล็กทรอนิกส์โดย

พฤษภ บัญมา

pruetboonma@gmail.com

ต้นฉบับจาก

<http://th.wikisource.org/wiki/พระมะเหลเถไถ>

เผยแพร่บนเว็บไซต์ <http://www.weread.in.th>

๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๒

ข้อความในวงเล็บ คือเพลงประกอบ

(ซ้ำปี)* เมื่อนั้น

พระมะเหลเถไถมะไหลเถ

สถิตย์ยังแท่นทองกะโปลา

ศุขาปาลากะเปเล

วันหนึ่งพระจึงมะหลีกตี๊ก

มะเหลเถไถไพรพริกมะริกเข

แล้วจะไปเที่ยวชมมะลมเต

มะโลโตโปเปมะลูตู

ตรีแล้วพระมะเหลจึงเป้ปะ

มะเลไตโคลคละมะหรรู้

จรรจรัลตันตัดพลัดพลู

ไปสู่ปราสาทท้าวโปลา ฯ คำ ฯ (เพลงซ้ำ)

๑ (ร้าย) ครั้นถึงจึงเข้าตะหลุดตุด

กัมเกล้าเคঁาคุดกะหลาดำ

มะเหลไถกราบไหว้ทั้งสองรา

จึงแจ้งกิจจามะเลาเตา

ด้วยบัดนี้ตัวข้ามะเหลเถ

ไม่สบายถ่ายเทกะเหงาเก่า

จะขอลาสองราหน้าเจ้าเคঁา

เที่ยวมะไลไปเป่าพนาวัน ๙๔คำๆ

๑ เมื่อนั้น

ท่านท้าวโปลากะปาหงัน

กับนางตาลากะปาลัน

ได้สดับตรับหันมะเลเท

มะลอกทอกบอกว่าจะลาไป

พนาป่าทำไมจะไพล่เปล

มะเลอเตอเปือเปื้อนเที้ยวเขื่อนแซ

จึงตรัสห้ามมะเหลเถมะเลทา

เจ้าอย่าไปไซเซกะเปลู

จงเอ็นดูพ่อเถิดมะไหลเถา

พระมะเหลไทเฝ้ามะเลาชา

ก็จำให้ลูกยามะลาปอง ฯ คำ ฯ

๑) เมื่อนั้น

มะเหลเถไถทูลลามาทองก่อง

จึงตรัสสั่งเสนากะจารอง

ให้ผูกม้าป่าปองกะจิงกิง ๗๒ คำฯ

๑) บัดนั้น

เสนาธิบดีสั่งกะจิงกิง

ไ่มั่งนึ่งวิ่งไปมะลึงตึง

มะลันตันครั้นถึงจึงบอกกัน

ว่าบัดนี้มีรับสั่งมะเหลเถ

ให้ผูกม้าป่าเปกะหงันกัน

จะเสด็จเต็รจเต็รมะเลตัน

ว่าแล้วชวนกันมะแลงแตง ๙๔คำฯ

๑ (ยานี) ผูกเบาะอานพานหน้ามะเหลาะเตาะ

เข็มสลักปักเปาะกะแง่งแก่ง

เตรียมทั้งพหลพลแปงแมง

แล้วไปทูลแถลงมะแรงตา ๙๒คำฯ

๑ (ร้าย) เมื่อนั้น

พระมเหสเถไถมะไหลถา

ได้ฟังเสนาทะเลาปา

เสด็จมาที่สรงมะลงโซ ๙๒คำฯ (เสมอ)

- ๑ (โพน) สระสรงทรงสุคนธ์ปนต์ล็ก
ลูปไล่ไปปีกกะโง้โก
สนับเพลลาเชิงไซกะไรโจ
ภุษาสีสะโรกะโปลัน
เจียรบาดปักทองกะลองเต็ด
ปั้นเหน่งเพชรสายสอดจรวดฉัน
ฉลององค้อย่างน้อยกะปอยลัน
มะลวงชวงปวงปั้นคั้นทองกร
มงกุฎแก้วแวววาบมาราบรับ
กรรเจียกจันปั้นกับมะหลอนฉอน
ธำมรงค์จินดากระราชอน
ตลุดจุดอรชรมะลอนชั้น

ดูเลือบเชือบเหลือบแลกะโปงโลง

งามดั่งปังโปงกำงันกัน

กะงวยกวยฉวยพระแสงมะแรงตัน

มอระตอกี่รันขึ้นอาษา ๖๘คำฯ (เชิดฉิ่ง)

๑ (ร้าย) พร้อมหมู่โยธาพะลาแหน

พลาหับนับแสนแน่นหนา

ได้ฤกษ์เลิกพหลมะลนทา

ออกจากภารากะปาโล ๖๒คำฯ (กราว)

๑ (ชมดง) พระชมเขาเนาเนินกะทรกกก

รุกขชาติดาษดกมะไหลโต

มะลาตันสาระพันกะลันโป

กะลาปี่โถมะโยตัน

มะโยติงปริงปรางกลางสาบ

กลางสาดหาดหาบมะหลันปั่น

มะลันปี่สี่เสียดประเหยียดกัน

ประยงค์แก้วแถวพันมะลันดา

มาลีดวงพวงช่อมะลอสร

มาลีชาดมาดช่อมะรอนฉา

มะรินชิงจิงจ้อมะยอดตา

มะยมเต็มเข็มลามะกาโล

มะกาลิงปิงปุ่มกะทุ่มท่อน

กะทิงถิ่นกลื่นขจรมะลอนโหว

มลิวันมันโมกกะโหลกโก

กุหลาบแกมแนมโยทกาลี

กาหลงชงโคมะโยแป้ว

มะโยปมนมแมวมะแลวฉี

มะไลยฉาวสาวหยุดมะลุดลี

มลิลาสารภิมะลีโซ

พระชมภ์กษากาลาซอน

กะลาฉินบินว่อนกะล่อนใจ

กะลิงเจียบเหยียบแต่ัวเค้าแมวมโ

เค้าเมงหมิ่นผินโพพะโวตา

พะวาติบจิบจาบคาบไซ

خابเคียงเขาไฟไถลถา

ถลาโถมโจมตีจับมารับกา
รับกันจำพันจากะสาลม
กะสาเล่นเบญจวันมะลันปี
มะลันโปโนรีมะลีสม
มะลาโสณโกฏจากะทาทม
กะทาเทืองเงืองงมมะลมปา
มะลาปิงคลิ่งโคลงอีโลงเล่น
อีลุ่มลี้อีแอนกะแรนฉา
กะเรียนฉาบคาบคั้นมะรันบา
มาร่อนบินกินหว่ามะลาแข่ง
มะลาซัดสัตว์ากระสาสูง
กระแสเสียงเถียงยุงกะรุงแจ่ง

กระรอกฉวยกล้วยไม้ดูไฉฉวาง
ดูเหว่าหวานขานแข่งระแวงวัง
ระแวงแหวแจ้วเจ็ยระเรื่อร้อง
ระเรื่อร้อมี่ก้องมะลองกั้ง
มะเลียบกั้งทึงถ่อนมะลอนกั้ง
มะเล่นกั้งชิงรังมะลั้งโต
มาโลดเต้นเม่นหมี่ชะนีบ่าง
ชะนีแบดแรดซ้างกะงางโก๋
กะแหงนเกยเสยแทงทะโยงโย
ทยานโยกโคกโสทะโลเป
ทลายป่นกล่นเกลื่อนทะเลือนเท่า
ถลาโถมถล่มเท่าทะเลาเส

ถลันสำถล่ำสวบระยวบเย

ระย่ำทับเทมะเลทอน

มะไลโทโคถึกมรีกคี่

มรีกคาพาซีมะหลอนฉอน

มาลบเชื้อเสื่อสิงห์มะหิงษ์จร

มหาใจไกรสรมะลอนชา ๖๒๘คำฯ (เชิด)

๑ (สมิงทอง) เมื่อนั้น

พระมะเหลเถไถมะไหลเถา

เพลิดเพลินฤทัยมะไลทา

ลีมทุกข์ศุขามะลาจี

ละเลิงจนสนธยาหัตตง

ห้สัดบลับลวงคิริศรี

พระจึงมีสิงหนาทประภาษพิ

สั่งพวกเสนีมะลิทา

ให้ยับยั้งพหลกะรณจง

กะร้อมช่อมล่อมวงมะรงฉา

แล้วให้ช่วยกันมะรันทา

มะเรทับปลับพลาพนาลี ฯ คำ ฯ

๑ (ร้าย) บัดนั้น

เสนารับสั่งมาลงปี

มะลูกปุกคูกเข่ามะเลาตี

มะรันทั้งดั่งมีมะลิทา

เกณฑ์กันพื้นแผกมะแลกแจง

คัดขุดลุดแข่งมาแลงฉา

กะรับซับสรรพเสรีจมะเรีจตา

สำเร็จตามบัญญัติขามะลาเท ๖๔คำฯ (เจรจา)

๑๑) เมื่อนั้น

พระมหลเถไถมะไหลเถ

เสด็จขึ้นพลับพลามะลาเท

มะไหลถอนนอนเ้าทะเวกา ๖๒คำฯ

๑๒) (เช้า) ทะเวศกายคายคันรัฐจวน

ร้อนใจใคร่ครวญหวนหา

หวนโหยโดยดีนในวิญญา

วิญญาจากปรัมมะราโท

มาแรมทางกลางป่าพนาดอน

พนาแดนคิงขระมะยอนใจ

มาเย็นเฉื่อยเรื่อยร้างน้ำค้างโพร

น้ำค้างพรมลมโวมะโรตอน

มารื่นต่างนางในรำไพพัด

รำเพยเพียงเคียงรัตน์ปัจจุรณ์

ปถมที่ศรีใสจะไลชอน

จนหลับชิตสนิทนอนมะลอนชา ฯ๘คำฯ

๑ (ยานี) มาจะกล่าวบทไป
ถึงท้าวหัสไนยมะไหลธา
สถิตย์ที่วิมานมะลานชา
กายารุ่มร้อนมะลอนจี
จึงเล็งทิพเนตรมะเลดป่า
ในชมพูแผ่นหล้ามะลาถิ
เห็นพระมะเหลเถทะเวที
มาแรมร้างค้ำงที่มะลีไซ
เพราะไม่มีคู่จรุสม
เสวยรมย์ราชามะลาไส
ผู้เดียวเปลี่ยวองค์มะลงไต
จำเราจะให้มะไลทา

อันลูกท้าวไทมะไลที

เลิศล้ำนารีมะลีธา

ชื่อนางตะแลงแกงมะแลงกา

วาสนาควรคู่มะลูตอง

อัมรินทร์จินตนาแล้วลาเขต

เหาะระเห็จจากวิมานมะลานทอง

มายังกรุงไกรมะไลทอง

โดยจิตคิดปองมะรองแทง ๖๑๐ คำฯ (เหาะ)

๑ (ร้าย) ครั้นถึงซึ่งภารามะลาตั้ง

โกสีย์ลงยังมะลังแตง

เข้าไปในปรางค์มะรางแซง

อุ้มองค์ตะแลงแกงตะแลงมา ๑๒คำฯ

๑ เหาะลิวปลิวฟ้ามาจับพลัน

ถึงพลับพลาสุวรรณมะลันธา

วางองค์ลงไถล้มะไลชา

อัมราพินิจมะลิตจุ ๑๒คำฯ

๑ (ชมโฉม) งามดั่งสุรียันมะลันตอน

เคียงดวงศศิธรรมะลอนฉู

จะดูไหนวิไลกะไรตู

สมสองครองคู่จะลูเจ

ดูโฉมตะแลงแกงแมลงกัด

งามดั่งเพชรรัตน์มะลัดเถ

งามพระมเหสีไถมะไลเท

ดั่งสุวรรณอันเอละเลทา

สมวงศ์ทรงศักดิ์จักรพรรดิ

สมเชื้อเนือกษัตริย์มะลัดเถ

สมทรงครองครองกะรองปา

เป็นมหาจรรโลงมะโรงกี

แล้วทำวหัสไนยมะไลเถ

ก็ออกจากพลับพลาพนาศรี

สำแดงเพลงอิทธิฤทธิ์

ไปสู่ที่วิมานมะลานทา ฯ๘คำฯ (เชิด)

๑ (ร้าย) เมื่อนั้น

พระมะเหลเถไถมะไหลเถ

ผวาตื่นฟื้นจากมะรากปา

เห็นนางกัลยามะลาที ๒๒ คำฯ

๑ (ชมโฉม) พระเพ่งพินิจมะลิตัก

ประไพพัทตร์เพียงจันทร์มะลันถิ

อรชรอ่อนแอ้นมะแรนจี

เลิศล้ำนารีมะลิตา

ถาหนึ่งนางในมะไลจิก

พระไพรพฤกษ์พระไตรมะไลตา

แกล้งจำแลงแปลงกายมะไลทา

มาหลอกเล่นเห็นมามะลาตม

ถาหนึ่งยักษ์ขินีผีไพร

มาคิดปองลองใจมะไลถม

จึงทรงโฉมโสภามะलगม

จำจะปลุกชวนชมขึ้นลมปู้ ๗๖ คำๆ

๑ (ร้าย) คิดพลาทางอิงมะลิ่งออง

ค้อยประคองปลุกนางมะलगจู้

เจ้างามขึ้นต้นเถิดมะเลิศตุ

แล้วเล่าโลมโฉมตรูมะลูเตา ๗๗ คำๆ

๑) เมื่อนั้น

โฉมนางตะแลงแกงมะแลงแก้ว

ลิมเนตรเห็นองค์มะลงเทา

นางเยาว์เคื่องขัดปิดกร

เออโฉนไยท่ากะล่ำกัก

มาหาญหักไม้เกรงมะเลงฉอน

เข้าอยู่ถึงภารากะลาตอน

ไปลักพามาซ่อนมะลอนไชย ฯ๔คำฯ

๑) เมื่อนั้น

พระมะไหลไถเถมะเหลไถ

ได้ฟังพจนามะลาไท

ภวนไยจึงมีมะลีทา ๑๒คำฯ

๑ (ไอ้โลม) โนมเฉลา

พื้จะเล่าให้แจ้แง่มะแลงกำ

เดิมทีพื้จากมะรกกา

มาเที่ยวเล่นป่ามะลาไซ

พอค้ำย่าแสงมะแลงซอน

พื้ตะหลุดหยุดนอนมะลอนใจ

เป็นกุศลดลจิตมะลิตไท

เคียงได้เคียงคู่มะลูทอง

ชรอยว่าเทวัญมะลันที

อุ้มองค์มารศรีมาสสอง

จึงได้ประสบมะลอบอง

นวน้องเจ้าอย่าเขินมะเลินใจ ฯ คำ ฯ

๑ (ร้าย) เมื่อนั้น

โฉมนางตะแลงแกงมะแลงไก่อ

ได้ฟังถ้อยคำมะลำไท

ทราวม้วยจึงตอบมะลอบที

ไปว่าเอาเทวัญมะลันตุ

เหมือนหนึ่งใครไม่รู้มะลูถิ

เมื่อครั้งไรใครพามะลาชี

ภูมีเก็บเอามาเลาตา

แล้วนางแค้นขัดมะลัดตอน

เคื่องค้อนภูวไนยมะไหลเถา

น้อยถานันน่าเชื่อมะเรือปา

มาเศกแสร้างแกล้งว่ากะลาเกา ๖๖ คำฯ

๑๑) เมื่อนั้น

พระมะไหลไถเถมะเหลเถา

เห็นนางกัลยามะลาเตา

จึงตรัสโลมเล้ามะเลापอน ๖๗ คำฯ

๑๒) (ชาตรี) ตุก่อนโฉมตรูมะลูถิ

เวທີมิเชื่อมะเหลื่อถอน

อันพระอุณรุทมะลูตชอน

เทวาก็พาจระลอนเกา
ไปสมสร้อยอุษามะลาตีก
โถมยงจงนี่กมะลือกเกา
นี่บุญของพี่ยามะลาเตา
จึงพาเจ้ามาสมมะลมเต
ว่าพลาทางถดมะหลดติด
อย่าอายเอียงเบี่ยงบิดมะลิตเป
นางป้องปิดหัตถามะลาเท
มะโลโตโปเปมะเลตุง
สองภริมย์ชมเชยมะเลยปม
สำราญรมย์รื่นเริงมะเลิงตุง
สัพยอกหยอกเย้ามะเลาชุง

สมสวาทีมาดมุงมะลุงแขง ๖๔คำฯ (โลม)

๑ (ร่าย) ครั้นรุ่งรางสว่างแสงมแลงทอง

สกุณารำร้องมะรองแงง

พระตื่นจากไสยาศน์นลาดแทง

ชวนองค์ตะแลงแกงมะแลงกง

สระสรงภักตรามะลาเต็ด

สรรพเสร็จออกจากมะลากก้ง

พร้อมหมู่ทหารมะลานปง

ก้มเกล้าเค้าคงมะลงแดง

พระจึงมีสิงหนาทมะลาดจุ

เหวยหมู่ทหารมะลานแงง

จงตรวจเตรียมโยธามะลาแกง

ตามตำแหน่งของโครมะไลที่ ๖๖คำฯ

๑๐ บัดนั้น

เสนารับสั่งมะลั้งปี

ต่างชะเง้อแลดูมะลูจี

พาที่เปี้ยวบู้ยมะลุยตง

แล้วมาเร่งรัดจัดเจ้า

พร้อมพรังดั่งเก้ามะเลาปุง

คอยพระมะเหลไถมะไลทง

ต่างนายหมายมุ่งจะลูงทา ๖๔คำฯ

๑) เมื่อนั้น

พระมเหสีโถมะไหลเถา

ชวนนางตะแลงแกงมะแลงกา

ขึ้นทรงคชามะลากุญ

ออกจากพลับพลามะลาโท

ทวยหาญชานโห้ตะลุ่ยปุย

ดัดดั้นบันนุกปุกปุย

อีหลุกขลุขลุยมะลุยปอย ๖๔ คำๆ (เชิด)

๑) มาจะกล่าวบทไป

ถึงท้าวไทยสุรามะลาก้อย

มร่ายกาดชาดเชื้อสะเรือดอย

สุราต้องกองกอยพะลอยไซ
เพราะลอบชมนางฟ้าสลาไสด
ศลีข้าทำโทษมะโดดไซ
มาตัวขาดอาจองทะเลงใจ
เที่ยวไล่จับสัตว์ไพรสะไรกรุง
สุรากินสิ้นซากมายากทุกข์
กำลังอยากบากบุมะลูกบุง
มาแลปะมะเหลไถสะไรชุง
สุราชาติมาดมุงมะรุงแข่ง
มราชักยักษ์ย่องมาลองดู
มาลอบด้อมค้อมอยู่พะดูแถง
พอได้ที่ลีลามมะหามแถง

มะฮีกทำสำแดงแทลงกี

ถลากายหมายมันมะลันจ้อง

มะเหลจับร็บรองสะรองกี

สุราก็อยถอยท่ามะลารี

มะเหลรุกคลูกคลีประชีไซ

ประชิดชิงอาวุธยุทธนา

ยักษ์ทนางทรงคทาตะลาไป

ตลบป้องคล้องแคล้วมะแลวไท

มะลวงที่หนีไล่มะไลทอง ๖๑๒คำฯ (เชิด)

หมดฉบับ เข้าใจว่าของเดิมก็จบเพียงเท่า